

DNU – Notat om sociale klausuler

Dato 03-05-2012

Kim Thusgaard Pedersen

Tel. +45 7841 0166

Kim.Pedersen@stab.rm.dk

1-30-72-145-07

Formålet med dette notat er, at orientere omkring anvendelsen af arbejdsvilkårsklausuler samt klausuler om andel af lærlinge under udførelsen.

Arbejdsvilkårsklausul

Følgende arbejdsvilkårsklausul vil blive anvendt i alle entreprisekontrakter i forbindelse med byggeriet:

»Såfremt arbejdsforhold af den i nærværende kontrakt omhandlede art ikke på den egn, hvor arbejdet udføres, er omfattet af kollektiv overenskomst, må løn- og arbejdsvilkårene ikke være mindre gunstige end de vilkår, der inden for det fag eller den industri, i hvilken entreprenøren (leverandøren) har sin virksomhed, i almindelighed bydes under tilsvarende forhold.

Ansaret for, at denne bestemmelse overholdes, påhviler virksomhedens leder.

Tilsvarende gælder også arbejde, der udføres af underentreprenører (underleverandører) eller af personer, der har fået overdraget kontrakten til udførelse. I så tilfælde påhviler det lederen af den virksomhed, der står som hovedentreprenør (hovedleverandør), at påse, at bestemmelsen finder anvendelse.

Såfremt entreprenøren (leverandøren) ikke overholder bestemmelsen, er Region Midtjylland berettiget til at bestemme, at pågældende afskæres fra at opnå fremtidige kontrakter af den nævnte karakter, indtil det er dokumenteret, at det pågældende forhold er bragt i orden.»

Ifølge klausulen kræves det hverken at danske overenskomster tiltrædes eller overholdes, idet det ville være mere byrdefuldt for udenlandske tilbudsgivere end indenlandske tilbudsgivere og derved i strid med ligebehandlingsprincippet i EU-retten. Klausulen kræver derfor i stedet, at løn- og arbejdsvilkårene samlet ikke er mindre gunstige end de vilkår, der almindelighed gælder under tilsvarende forhold for den pågældende branche.

Det er væsentlig at bemærke, at i henhold til ILO-konventionen er der tale om vilkår i henhold til kollektiv overenskomst eller anden anerkendt forhandlingsform mellem arbejdsgiver- og arbejderorganisationer, der repræsenterer en væsentlig del af henholdsvis arbejdsgiverne og arbejderne i vedkommende fag eller industri. Arbejdsklausulen kræver således alene overholdelse af centrale overenskomster, som typisk indeholder regler om

mindsteløn og mindstevilkår, hvor de decentrale aftaler typisk fastlægger væsentlige højere lønniveau.

Formuleringen af arbejdsvilkårsklausulen er i overensstemmelse med Beskæftigelsesministeriets cirkulæreskrivelse nr. 115 fra 1990 om arbejdsklausuler i offentlige kontrakter om bygge- og anlægsarbejde. KL anbefaler ligeledes formuleringen anvendt ved kommunale byggerier.

På denne baggrund, hvorefter ovennævnte formulering af arbejdsvilkårsklausulen er den alment anbefalede og anvendte i offentlige kontrakter, har PA besluttet at anvende samme formulering i kontrakterne i forbindelse med opførelse af DNU.

Det kan samtidig oplyse, at det i den version af AB 92, som Region Midtjylland normalt anvender i forbindelse med byggerier i regionen anvender en klausul med det samme materielle indhold. Der er samtidig nedsat en arbejdsgruppe i regionen, som skal ensarte proceduren omkring anvendelse af arbejdsvilkårsklausuler. Arbejdsgruppens arbejde forventes at ville beslutte en generel anvendelse af formuleringen, som den er anført ovenfor.

Der har været overvejelser omkring håndhævelsen af kontrakten. I den forbindelse er det bestemt, at det i udbudsmaterialet skal fremgå, at bygherren har ret til fuld indsigt i ansættelsesvilkår for samtlige personer tilbudsgiveren anvender til at udføre arbejdet herunder også personer ansat af andre end tilbudsgiveren. Dette vil give mulighed for at foretage en tilbundsgående undersøgelse, hvis der opstår mistanke om overtrædelse af klausulen. Det vil også give mulighed for at foretage stikprøvekontrol. Det må antages, at fagforeningerne vil være de primære til at opspore overtrædelser af klausulen, hvorefter bygherre vil skulle foretage den egentlige kontrol.

Håndhævelsen vil i praksis fungere efter den model, som arbejdsmarkedets parter i 2010 fik indføjet i overenskomsterne indgået mellem Dansk Byggeri og bl.a. 3F. Modellen anfører fremgangsmåden ved mistanke om overtrædelser, hvorefter overenskomstparterne indkalder til et organisationsmøde på byggepladsen inden 48 timer fra mistanke om overtrædelse. I mødet deltager overenskomstparterne, bygherre samt den udførende entreprenør. Ifølge en pressemeddelelse fra Dansk Byggeri i 2011, havde fremgangsmåden været benyttet i mere end 50 tilfælde og havde i samtlige tilfælde ført til tiltrædelse af overenskomsten.

Udenlandske tilbudsgivere, som ikke har tiltrådt de danske overenskomster, vil dog ikke være forpligtet af fremgangsmåden anført i overenskomsterne. Disse entreprenører vil dog have klar interesse i at følge fremgangsmåden, idet de selv må bære de økonomiske konsekvenser af en blokade af byggepladsen.

Uanset om klausulen vedtages vil fagforeningerne kunne foretage en lock-out/blokade ved tilsidesættelse af vilkårene i overenskomsterne. Hvis klausulen er vedtaget vil bygherre dog have et værktøj til at tvinge tilbudsgiveren til at rette ind. Det vil ligeledes medføre, at en lock-out efter AB 92 § 24 ikke giver tilbudsgiveren ret til tidsfristforlængelse, idet tilbudsgiveren selv vil være herre over forholdet, som jo skyldes at tilbudsgiveren kontraktstridigt underbetaler sine medarbejdere.

Læringleklausul

Følgende læringleklausul vil indtil videre blive anvendt i alle entreprisekontrakter i forbindelse med byggeriet:

1. Entreprenøren skal sikre, at mindst 3-6 % af de stillinger målt på årsværk, der anvendes til at opfylde denne kontrakt, besættes med praktikanter/lærlinge.

2. Entreprenøren kan vælge at besætte ledige stillinger med arbejdstagere fra andre EU-lande, som tilhører en persongruppe, der svarer til den ovennævnte.
3. Såfremt entreprenøren ellers må afskedige medarbejdere, kan entreprenøren overføre medarbejdere til at varetage den udbudte arbejdsopgave, selv om det kan betyde, at kravet om ansættelser på særlige vilkår ikke kan opfyldes.
4. Såfremt entreprenøren ikke kan rekruttere lærlinge/praktikanter, skal entreprenøren rette henvendelse til Aarhus Kommune og anmode om at få formidlet medarbejdere til ansættelse på særlige vilkår. Det gælder stillinger, der oprettes eller senere bliver ledige i forbindelse med entreprenørens opfyldelse af denne kontrakt.
5. Hvis entreprenøren ikke kan få formidlet praktikanter/lærlinge fra Aarhus Kommune til ansættelse, er entreprenøren berettiget til at besætte stillingen på normale betingelser.
6. Entreprenøren skal opfylde andelen af beskæftigelse af praktikanter/lærlinge for hver 6 måneders periode fra entreprisens opstart. Såfremt entreprenøren ikke opfylder betingelserne for beskæftigelse af praktikanter/lærlinge i en opgjort periode, ifalder entreprenøren en bod på kr. 5.000 pr. påbegyndt uge pr. årsværk praktikant/lærling. Såfremt forholdet ikke er bragt i orden inden 12 uger, fordobles dagbøden. Såfremt entreprenøren ikke opfylder betingelserne i en 6 måneders periode forfalder boden for denne periode uanset om andelen af beskæftigelse af praktikanter/lærlinge for den samlede periode i gennemsnit måtte være opfyldt. Bygherre har ret til fuld indsigt i ansættelsesvilkår for samtlige personer tilbudsgiveren anvender til at udføre arbejdet herunder også personer ansat af andre end tilbudsgiveren.
7. Entreprenøren skal udføre entreprisen i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen herunder særligt bekendtgørelsen om unges arbejde (BEK nr. 239 af 6. april 2005 med ændringerne anført i BEK nr. 514 af 17. maj 2011)

Det er fra regionens side centralt besluttet, at der skal anvendes mindst 3-6 % lærlinge, men der er ikke fastsat retningslinjer for, hvornår antallet skal være i den høje eller lave ende af intervallet. Når disse retningslinjer er fastsat, vil formuleringen blive tilpasset.

Der er nedsat en arbejdsgruppe i regionen, som udarbejder retningslinjer for, hvor højt i intervallet eksempelvis DNU skal ligge. Arbejdsgruppen skal desuden tage stilling til, hvordan regionens generelle lærlingeklausuler skal se ud. Når arbejdsgruppens arbejde er færdiggjort, vil ovennævnte klausul blive tilpasset. Det forventes dog at indholdet vil svare til den aktuelle anvendte lærlingeklausul, jf. ovenfor.